

Vildbjerg Green City
MASTERPLAN

INDLEDNING

Bæredygtig Herning fik i marts 2022 af Herning Kommune tildelt opgaven at udvikle en "masterplan for bæredygtig udvikling i Vildbjerg" gennem projektet Vildbjerg Green City¹. Vi, Bæredygtig Herning, har siden da i samarbejde med de lokale foreninger og Bykoordinator Birthe Luckmann kørt projektet primært gennem en række møder og workshops med lokale virksomheder og borgere i Vildbjerg. Det er resultaterne af disse møder, workshops, dialoger, dataindsamling, analyse m.m., samt de anbefalinger vi har udledt af dette arbejde, der præsenteres i denne Masterplan.

Det er hensigten at Masterplanen, kan fungere som:

1. En overordnet, visionær strategi for bæredygtig udvikling i Vildbjerg, ved at udpege fire potentialer med hver deres indsatsområder, samt en måde at organisere arbejdet.
2. En værktøjskasse med konkrete anbefalinger til handlinger og aktiviteter inden for en række områder, der hver bidrager til en bæredygtig udvikling i Vildbjerg.

Anbefalinger præsenteres gennem rapporten i tekstbokse som denne, og sammenfattes i afsnit 7 Anbefalinger.

¹ Fra sagsfremstilling i Herning Kommunes Økonomi-, Erhvervs- og Uddannelsesudvalg, jv. referat fra udvalgsmøde Mandag den 28. marts 2022, punkt 110 Masterplan Vildbjerg Green City, <https://www.herning.dk/politik/dagsordener-og-referater/dagsordener-og-referater-politiske-udvalg/?agendaid=2715>

INDHOLD

1. Projektet
2. Processen
3. Potentialer
4. Effekt
5. Samarbejdsrelationer
6. Fundingmuligheder
7. anbefalinger

PROJEKTET

INTENSIONERNE BAG VILDBJERG GREEN CITY

Projektet Vildbjerg Green City er startet på initiativ fra lokale erhvervsfolk i Vildbjerg. Tankerne kredsede fra starten om muligheden for at producere grøn energi lokalt, i et projekt der kunne imødegå tidens krav til bæredygtig omstilling af virksomheder samt stigende priser på energi. De visionære erhvervsfolk havde et ønske om at skabe et større grønt energiprojekt, der kunne komme både erhvervsfolk og borgere i Vildbjerg til gode, og var bl.a. inspireret af tankerne bag andelsbevægelsen.

Disse intentioner blev præsenteret for Herning Kommune ved Borgmester Dorte West og kommunaldirektør Erik Hattens, da de besøgte Vildbjerg for at høre om de lokale planer. Intentionerne blev herefter videreudviklet til et projektforslag og indsendt af Bæredygtig Herning. D. 28. marts 2022 godkendte Økonomi-, Erhvervs- og Uddannelsesudvalget i Herning Kommune en bevilling på 380.000 kr. til udarbejdelse af en Masterplan for Vildbjerg Green City.

MASTERPLANENS OPDRAG

Som en afspejling af et stærkt fokus på energiforsyningen, både blandt de lokale virksomheder og i samfundet generelt, i foråret 2022, blev det beskrevet at:

"Formålet med projektet er at bidrage til virksomhedernes grønne energiforsyning og dermed øge deres konkurrencekraft. Et andet formål med projektet er at øge byens borgeres stolthed og øge Vildbjergs tiltrækningskraft bosætningsmæssigt."²

Det lokale initiativ og lokal forankring af projektet har fra starten været et kerneelement i projektet. Det blev derfor yderligere beskrevet at:

"Projektet gennemføres i samarbejde med de relevante kommunale enheder og de lokale relevante virksomheder, foreninger og borgere. Projektets kortlægning og tekniske interesseområder er bl.a., men ikke eksklusivt, P2X, energieffektivisering, energisamarbejde og deleøkonomiske ordninger ved fx mobilitet."³

Dette fokus på lokal forankring og samarbejde med lokale aktører førte til projektets opdeling i to spor, hhv. virksomhedsspor og borgerspor, samt et tæt samarbejde med Bykoordinator i Vildbjerg, Birthe Luckmann.

²⁺³ Fra sagsfremstilling i Herning Kommunes Økonomi-, Erhvervs- og Uddannelsesudvalg, jv. referat fra udvalgsmøde Mandag den 28. marts 2022, punkt 110 Masterplan Vildbjerg Green City, <https://www.herning.dk/politik/dagsordener-og-referater/dagsordener-og-referater-politiske-udvalg/?agendald=2715>

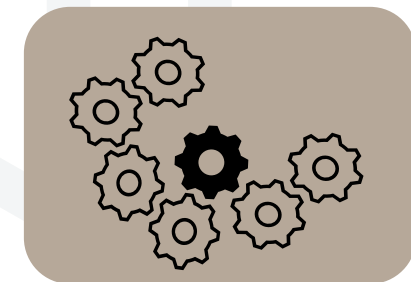
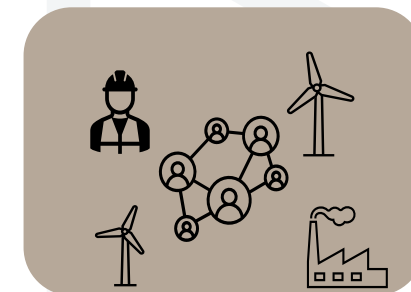
RESUMÉ

Det var forventet at vi tidligt i processen kunne etablere en generel forståelse for de lokale visioner og ønsker, og derfra arbejde med at udvikle og konkretisere disse. Realiteten er, at projektet i stedet for at udvikle på de eksisterende visioner og ideer, har bidraget til en modnings- og udviklingsproces af de deltagende borgere og virksomheder, som har flyttet sig langt udover projektets indledende rammer.

Den sociale del af bæredygtighed har fået et fokus og en stemme. Der er skabt en øget bevidsthed omkring styrkerne og et rum til at tale højt om det, så det nu er muligt at skalere indsatserne. Det indledningsvist dominerende fokus på energi, er nu blot et del-element i en udvidet, holistisk tilgang til udvikling og bæredygtighed i Vildbjerg.

Opgaven var Masterplan for Vildbjerg Green City, resultatet vi står med nu er et oplæg til videreudvikling på baggrund af det eksisterende klyngesamarbejde og lokalfællesskab med et skærpet fokus på bæredygtighed.

Arbejdet i projekt Vildbjerg Green City har bidraget til øget interesse for at udvide det eksisterende klyngesamarbejde til at omfatte langt flere, hidtil udforskede områder.

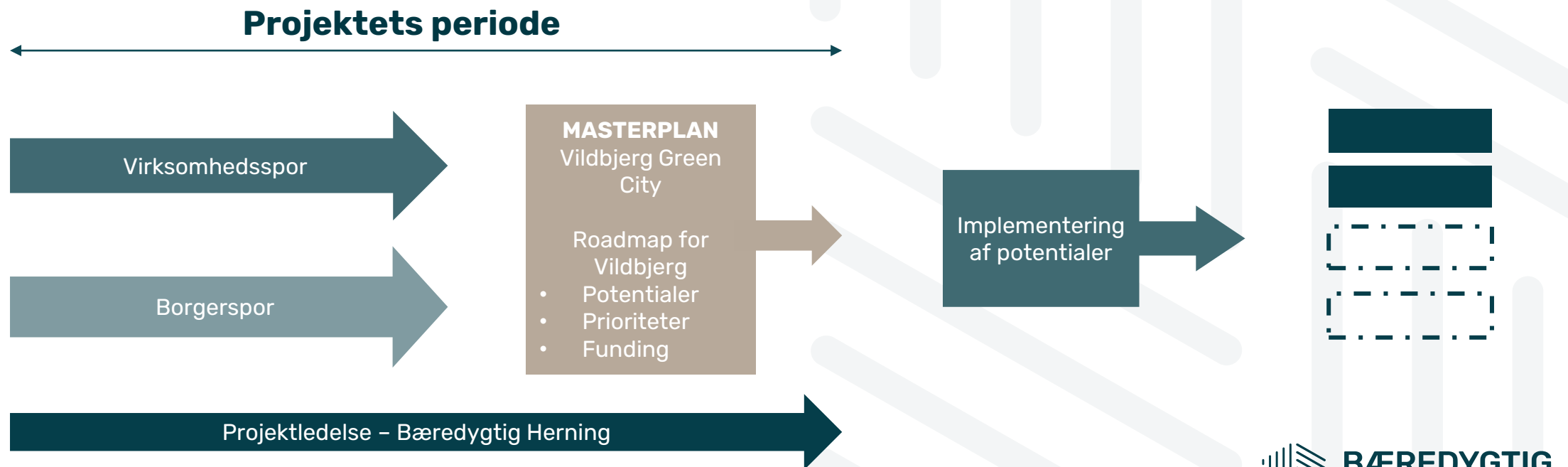
PROCESSEN

PLANLAGT PROJEKTFORLØB

Projekt Vildbjerg Green City med udarbejdelse af Masterplan er et for-projekt, som skal danne fundament og inspiration for efterfølgende igangsættelse af initiativer og projekter, der kan arbejde med implementering og realisering af de identificerede potentialer.

For at sikre lokal forankring, samarbejde og relevans for både erhvervsliv og borgere, blev projektet delt op i et virksomhedsspor og et borgerspor, som har arbejdet separat men parallelt med at udforske ønsker, potentialer og prioriteter.

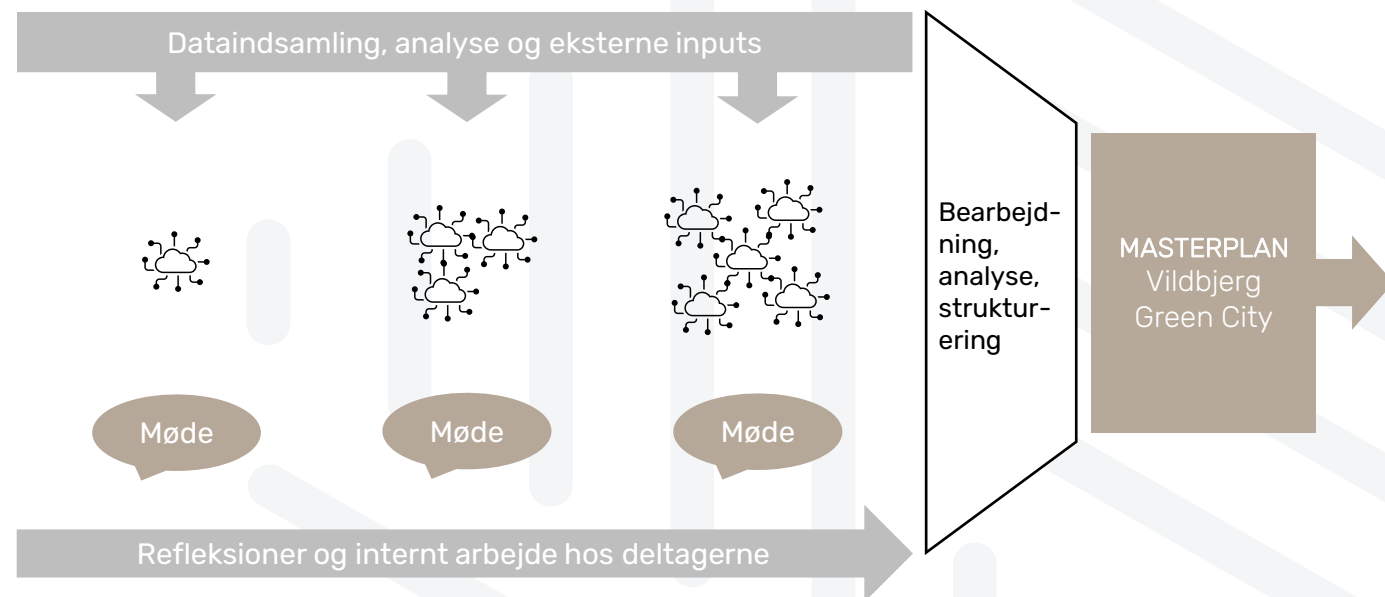
Figur 1, Planlagt projektforsløb

REALISERET PROCES

Arbejdet i projektet Vildbjerg Green City har været centreret omkring afholdelse af en række møder og workshops i hver af de to spor (virksomhedsspor og borgerspor). Begge spor blev planlagt som en udviklingsproces bestående af 3 overordnede faser:

1. Dialog der skaber engagement samt indsamling af viden, inspiration, ideer.
2. Analyse af data, samt udvikling fra løse ideer til konkrete forslag.
3. Prioritering af forslag samt beskrivelse af potentialer, projekter og visioner.

I realiteten har møderækkerne udviklet en anden dynamik end den forventede. I stedet for en løbende indsnævring og konkretisering af potentialer, har møderne ført til løbende udvidelse af engagement og horisont, idet hvert emne eller idé har trukket tråde til andre emner, ideer eller spørgsmål. Således har møderne og deltagerens refleksioner ført til en kontinuerlig udvidelse af forståelsen for bæredygtighed, samt hvilke områder man kan arbejde med i fællesskab, som vist i Figur 2 herover. Figur 3 på næste side viser et udpluk af de mange emner, der blev diskuteret på møderne i de to spor.

Figur 2, Realiseret proces

MØDER OG EMNER

Figur 3, Møder og emner

IDENTIFICEREDE INTERESSEOMRÅDER

Ud fra møderne og de mange behandlede emner vist i figur 3 på foregående side, er der en række områder, som har vist sig at have særlig interesse og relevans at arbejde videre med. Disse områder er sammensat fra borgersporet og virksomhedsporet, og er de områder, hvor der er særligt potentiale for at opnå resultater i fællesskab.

De identificerede interesseområder med særligt potentiale i Vildbjerg er her vist i figur 4:

- Klyngesamarbejde / Resourcesymbiose
- Branding / kommunikation
- Studiesamarbejder
- Vedvarende energi
- Grønne områder i byen
- Lokale fællesskaber med fokus på bæredygtighed

Figur 4. Identificerede interesseområder

Det er disse interesseområder der danner udgangspunkt for potentialer, afklaringer og anbefalinger i de kommende afsnit.

AFKLARINGER OM ORGANISERING

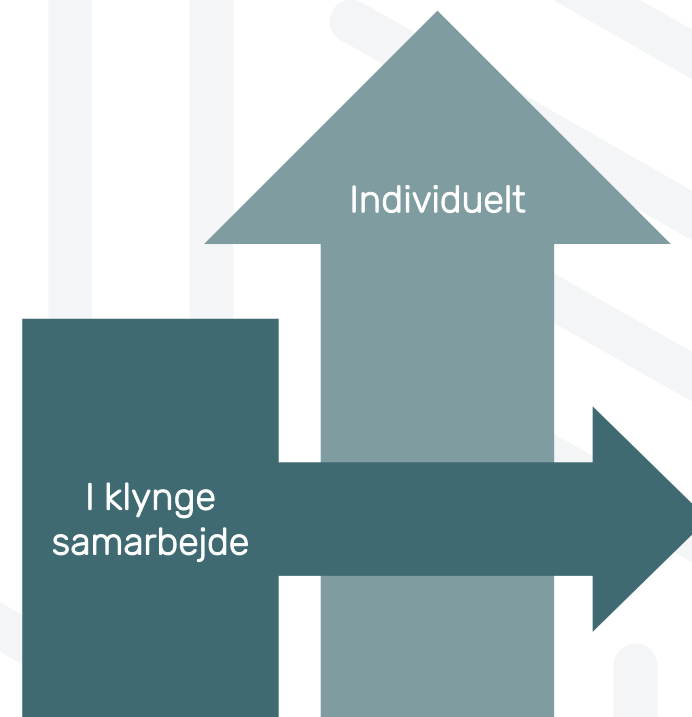
Processen har bidraget med en informeret afklaring af, hvilke områder og opgaver der, for nu, skal arbejdes videre med individuelt og hvilke der skal arbejdes videre med i fællesskab. Disse to sfærer krydser hinanden, da fællesskabets arbejde understøttes af internt arbejde – og omvendt.

F.eks. blev det afklaret, at de første skridt i arbejdet med overgangen til vedvarende energi ligger individuelt hos virksomhederne og ikke i et energifællesskab.

De identificerede interesseområder fra foregående side er de områder, det blev fundet relevant at arbejde videre med i fællesskab.

Ligeledes blev det afklaret, at det eksisterende klyngesamarbejde i Vildbjerg har potentiale for udvidelse og kan fungere som fundament for arbejdet i fællesskab. Dette uddybes i det følgende afsnit om potentialer.

Anbefaling: Det eksisterende klyngesamarbejde og fællesskab udbygges og styrkes, således at organisering sikres med en lokal forankring i Vildbjerg, som løbende arbejder med igangsættelser og facilitering af aktiviteterne lokalt.

Figur 5, Afklaringer om organisering

Blymørke skov, rekreative områder
Køkken
Køkken
Levende bybillede, græs på tage
Nyttehaven, fx v. ES Støl
Badesa
Muldtoiletter i det off. rum

21.11.2024

- 1. Skovlyst og nat
- 2. Mørke
- 3. Stille
- 4. Eler
- 5. Fugle
- 6. Dyr

POTENTIALER

ET STYRKET KLYNGESAMARBEJDE I VILDBJERG

Klynger:

En klynge er en gruppe af virksomheder, der har lokaliseret sig tæt ved hinanden, og som arbejder på et strategisk niveau med andre virksomheder, offentlige myndigheder, videnmiljøer og andre for at skabe udvikling, innovation og vækst, samt fordi det giver konkurrencemæssige fordele, som en enkelt virksomhed ikke kan opnå alene. Aktørerne etablerer i fællesskab en klyngeorganisation, som varetager administrationen og strategiarbejdet samt de services, projekter, facilitering, internationalisering etc., som klyngens deltagere efterspørger.

Klyngeorganisationerne er foranderlige i deres natur. De opstår, udvikler sig, samarbejder, fusionerer, dør, genopstår etc. Ofte tager klynger sit udspring i en lokal eller regional styrkeposition og kan have ganske stor betydning for udviklingen af økosystemet lokalt og regionalt.⁴

⁴Cluster Excellence Denmark, maj 2018, Samarbejds- og organisationsmodeller for klynger og innovationsnetværk, side 21, https://issuu.com/clusterexcellencedenmark/docs/samarbejds-og_organisationsmodelle

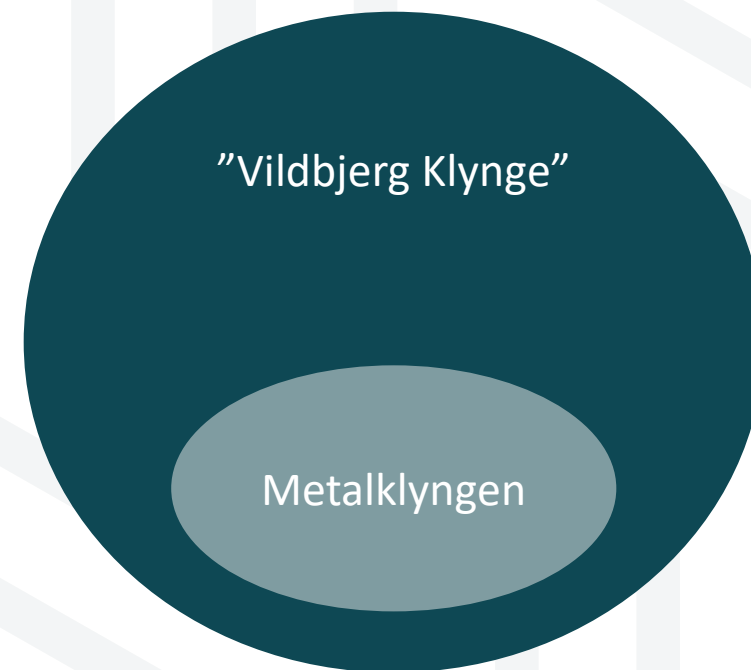
UDVIKLING AF "VILDBJERG KLYNGE"

Et af de potentialer der lyste klarest op i processen, specielt hos de involverede virksomheder selv, er muligheden for at bygge videre på det fællesskab, der allerede er så stærkt og definerende for Vildbjerg.

Den eksisterende metalklynge, har potentiale for udvidelse, både i forhold til medlemmer og til samarbejdsområder. Fokus kan således udvides fra fokus på metalvirksomheder til fokus på den geografiske lokation – vi foreslår derfor en Vildbjerg Klynge. Samarbejdsområder kan derfra udvides til at omhandle samarbejde omkring medarbejdere.

Samarbejdet i den eksisterende klynge har de seneste år været på lavt blus og klyngen skal modnes, men der er et godt fundament, som fremtidige indsatser kan og bør bygges på. Klyngesamarbejde er et ressourcebestemt potentiale, og der skal prioriteres og investeres i modning af klyngen for at opnå gevinsterne.

Anbefaling: Modning og udvikling af klyngen prioriteres, da gevinsterne afhænger af de investerede ressourcer.

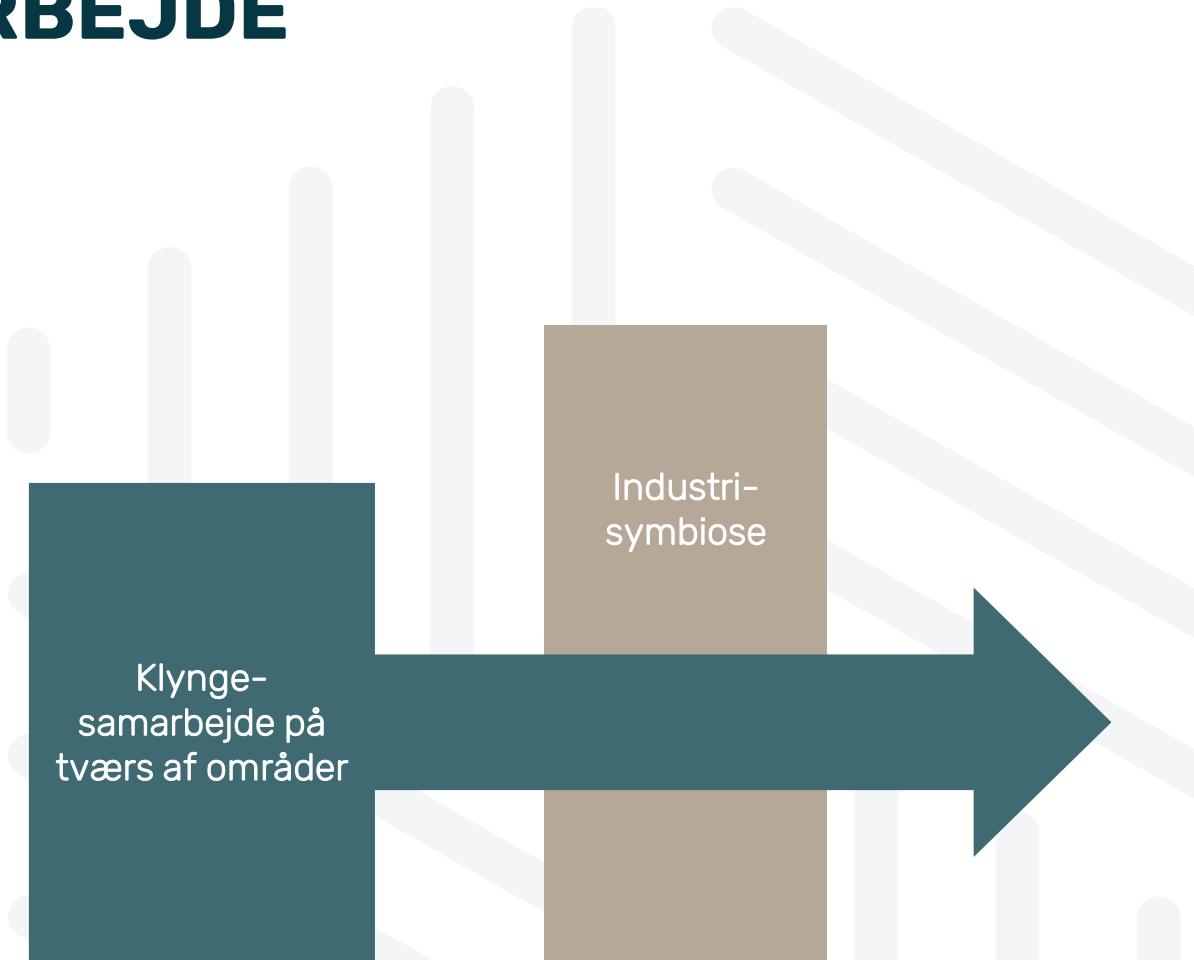

TO VINKLER PÅ KLYNGESAMARBEJDE

Klyngesamarbejdet og dets potentialer kan anskues og udvikles på to måder:

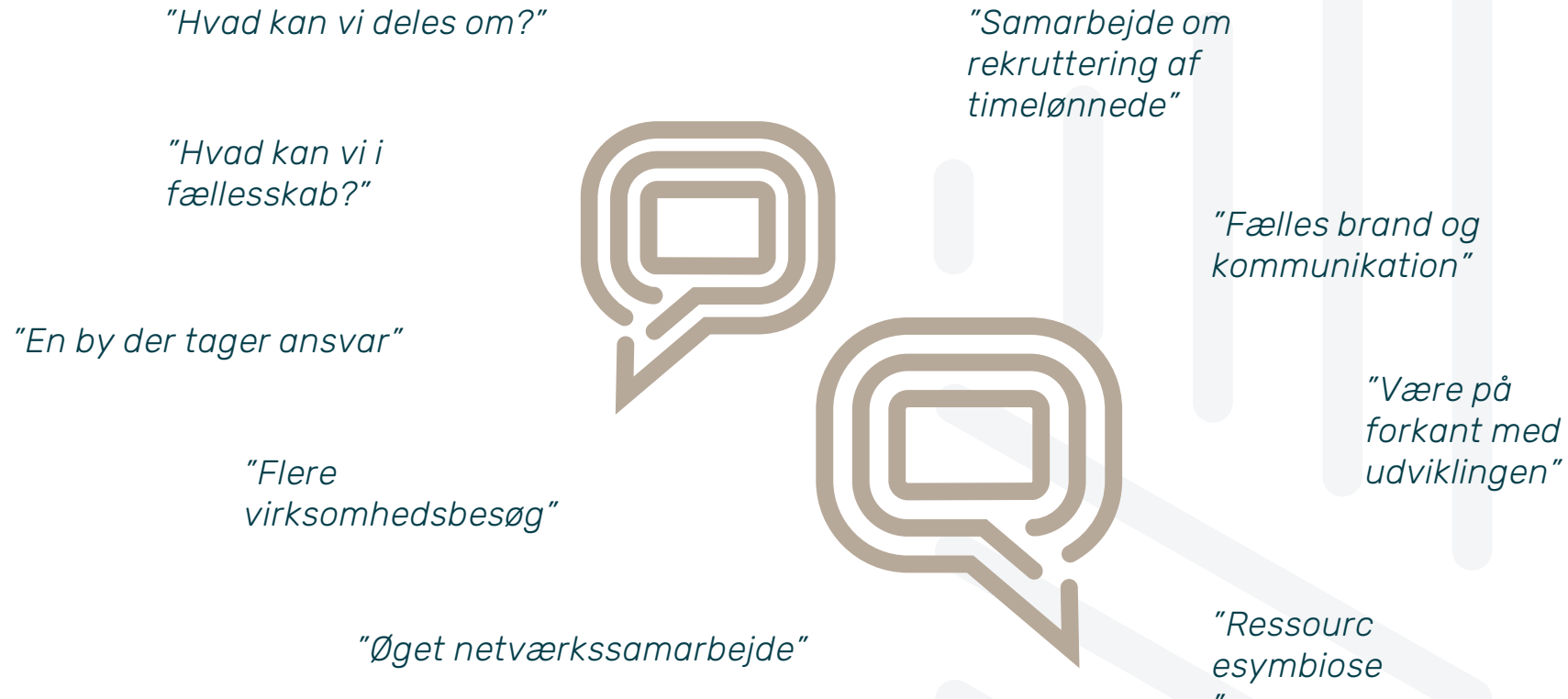
- Som det fællesskab der går på tværs af, og understøtter, virksomhedernes individuelle arbejde, samt arbejdet med de identificerede potentialer.
- Som et potentiale i sig selv, i form af udviklingen af en industrisymbiose, hvor ressourcer deles og/eller handles mellem virksomhederne.

Begge vinkler rummer potentialer i Vildbjerg, og i det følgende vil der også komme anbefalinger til udviklingen af en industrisymbiose.

Figur 6, Vinkler på klyngesamarbejde

TANKER OM VILDBJERGKLYNGEN

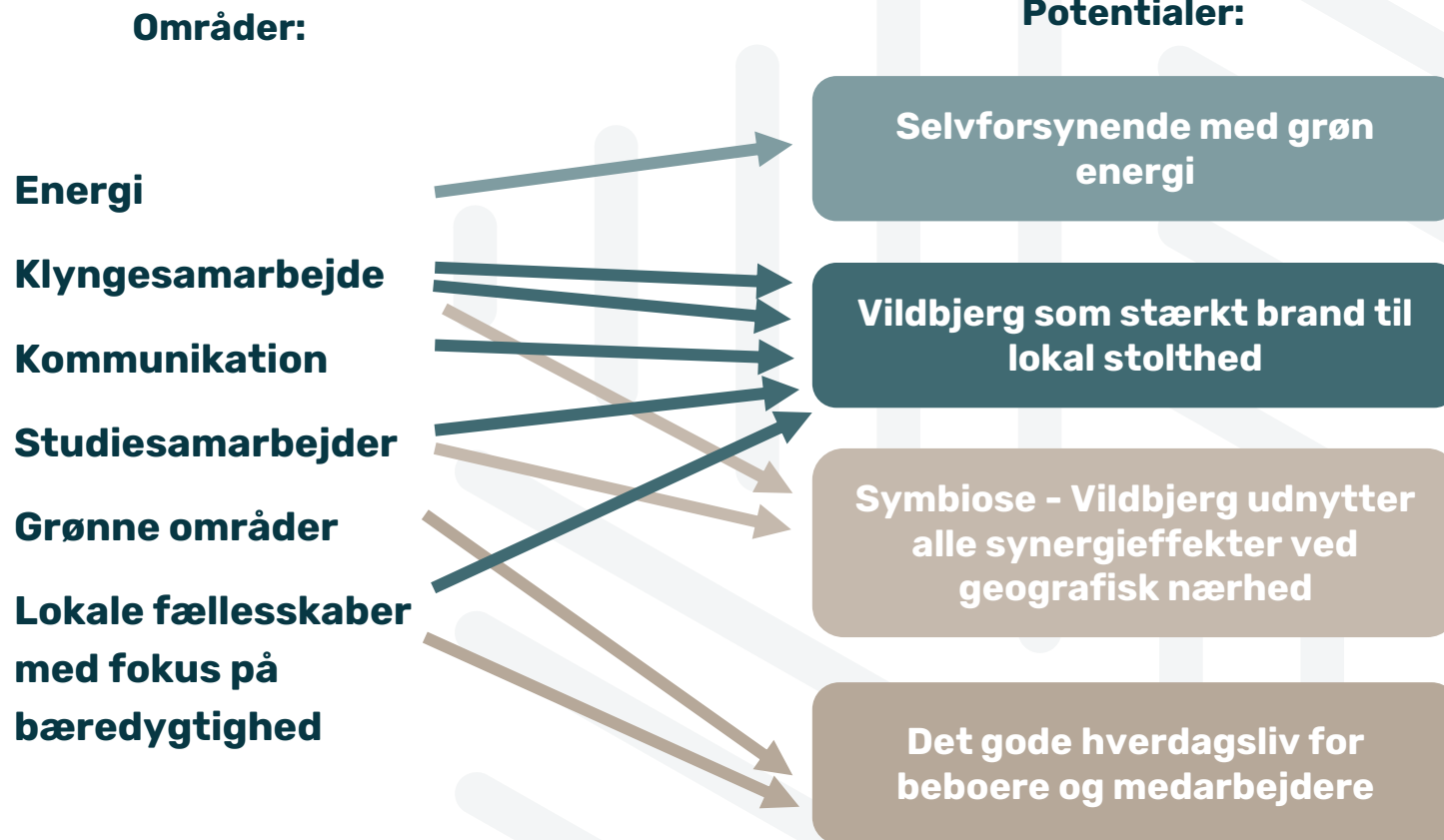
Figur 7, Tanker om Vildbjergklyngen, noteret fra virksomhedsmøder

FRA IDEER TIL POTENTIALER

Baseret på den samlede viden fra arbejdsprocessen i Vildbjerg Green City, har vi identificeret 4 overordnede potentialer, som kan fungere som ledestjerner for indsatser inden for fire arbejdsområder. De forskellige emner hænger sammen, og konkrete tiltag kan bidrage til og påvirke flere potentialer. Det er vist i figur 8, hvordan de interesseområder der er blevet diskuteret i forløbet, danner grundlag for de identificerede potentialer.

Til hvert potentiale hører en række indsatser som kan implementeres på kort eller lang sigt, individuelt eller i fællesskab, for at realisere potentialet. Disse udfoldes på de kommende sider.

Anbefaling: At det videre arbejde fokuseres på de områder med stort potentiale for at bidrage til en bæredygtig udvikling i Vildbjerg, som er vist her i figur 8.

Figur 8, Fra ideer til potentialer

Anbefaling: At virksomhederne individuelt arbejder med energioptimering, herunder egen elproduktion, energibesparelse og fleksibelt elforbrug. Derudover at fællesskabet arbejder på udbygning af fjernvarme i industrikvarteret til udfasning af naturgas.

VILDBJERG SELVFORSYNENDE MED GRØN ENERGI

Indsatser:

- Individuelt fokus på egen elproduktion
 - Solceller på tage
 - Vertical access wind turbines
- Interne energibesparelser
- Flexibelt forbrug
- PPA'er (andre steder og/eller Romvigvej)
- Udfasning af naturgas → fjernvarme, el, brint
- Lokalt andelsselskab til indkøb af energi
- Lokalt produceret energi i energifællesskab
 - Vindmøllescreeninger
 - Undersøg mulighed for direkte tilkobling

**BÆREDYGTIG
HERNING**

VILDBJERG SOM STÆRKT BRAND TIL LOKAL STOLTHED

Indsatser:

- Afklaring og udvikling af fælles brand, som er forskellig fra Vildbjerg Green City – vi foreslår Vildbjerg Klynge.
- Indhent inspiration fra andre områder
- Evt. valg af verdensmål / Vildbjergmål
- Opbakning og konsensus fra lokale til samlet brand
- Struktur for indsamling og udbredelse af gode historier
- Etablering af lokalt ambassadørkorps
- Fokusområde: Velkomst til tilflyttere
- Fokusområde: Fastholdelse og tiltrækning af medarbejde
- Derefter udvælgelse af flere fokusområder for videre arbejde

Anbefaling: Styrk det lokale samarbejde og kendskabsgrad, virksomhederne i mellem med henblik på at afklare den fælles overordnede fortælling og vision. Den fælles fortælling skal sikres bred lokal opbakning blandt borgere, virksomheder, foreninger, butikker m.m.

SYMBIOSE – VILDBJERG UDNYTTER ALLE SYNERGIEFFEKTER VED GEOGRAFISK NÆRHED

Indsatser:

- Identifikation af interne partnere til symbiose 0.1
- Identifikation af eksterne partnere (uddannelser, facilitator, offentlig osv.)
- Dataindsamling om materialestrømme
- Beskriv cases og find studerende til projekter/praktik m.m.
- Optimering af ressourcestrømme
- Opstart af første symbiosestrøm
 - Mulighed 1) rest -> ressource
 - Mulighed 2) fælles indkøb/service/transport/rekruttering
- Oprettelse af fælles datahub/materialebank
- Opstart af yderligere symbiosestrømme
- Brug af symbiosen og eksempler i branding

Anbefaling: Start med få deltagere og én ressourcestrøm - udvid efterfølgende derfra. Indtænk muligheden for at søge projektmidler til inddragelse af en ekstern symbiosefacilitator

GODE HVERDAGSLIV FOR BEBOERE OG MEDARBEJDERE

Fokusområde 1 – Grønne områder:

- Find enhed til lokal forankring
- Identificering af geografiske indsatssteder
- Dialog med kommunen og lokalplanstjek
- Kort beskrivelse af de ønskede projekter
- Skab lokal opbakning til projektet
- Find og søg funding til de enkelte projekter
- Projektering og etablering
- Vedligehold og drift

Fokus område 2 – Lokale fællesskaber med fokus på bæredygtighed:

- Repair café
- Madfællesskaber evt. med Vildbjergs klimakogebog
- Gåfællesskaber
- Fælles deleordninger
- Madspiltsbutik, gårdbutik, fælles nyttehaver
- Grønne Nabofællesskaber

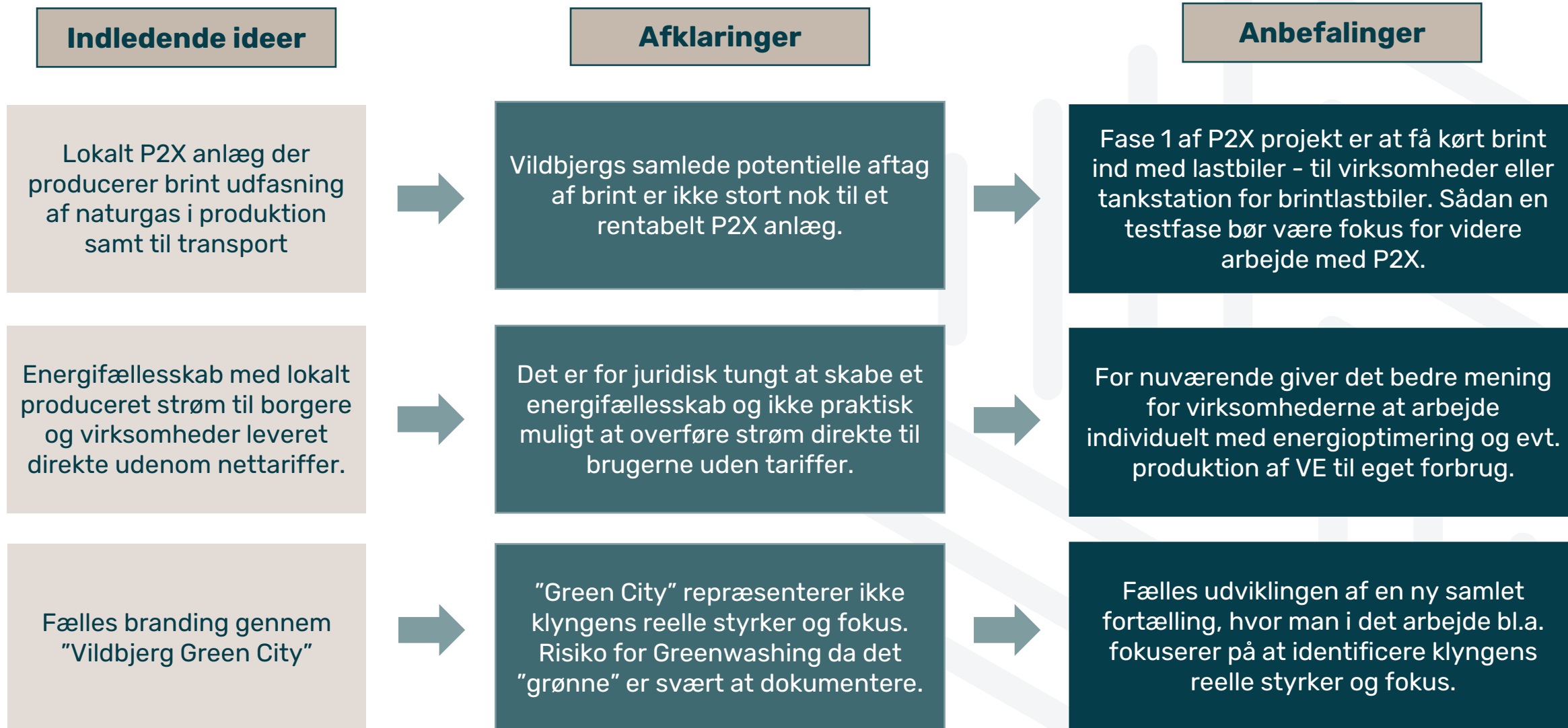
Anbefaling: Prioriter borgersamarbejde og borgeraktiviteter for at sikre lokal opbakning, fastholdelse og tiltrækning af borgere og medarbejdere.

EFFEKT

AFKLARINGER I VIRKSOMHEDSPORET

Effekt

STUDIESAMARBEJDER

Vi har i løbet af projektet set et stort potentiale for samarbejde mellem virksomhederne i Vildbjerg og de lokale uddannelsesinstitutioner. Der er ingen tvivl om at både virksomheder og uddannelser generelt ser et stort potentiale i at samarbejde med hinanden, og begge ønsker en tættere relation. Det at have et projekt som Vildbjerg Green City, kombineret med Bæredygtig Hernings eksisterende netværk, har gjort det nemmere at skabe nye relationer og opstarte samarbejder.

Projektet har således allerede ført til en række konkrete aktiviteter:

- **Med EAMV, specifikt uddannelsen til Produktionsteknolog**

- Praktikplads hos PCP, opstart januar 2023.
- Samarbejde mellem EAMV og Blücher, bl.a. med virksomhedsbesøg for de studerende.

- **Med AU Herning, specifikt ingeniørfagene "Energy Engineering and Innovation" og "Sustainability"**

- 2 x oplæg for ingeniørstuderende om symbioser og Vildbjerg Green City, herunder case arbejde
- Specialeprojekt om bæredygtige forretningsmodeller for energifællesskab i Vildbjerg, afleveret januar 2023⁵
- Etableret dialog med studerende omkring projektsamarbejder

Ligeledes er der stort potentiale for fortsat at udbygge samarbejdet med lokale folkeskoler, hvor der også er meget at hente i forhold til rekruttering, bosætning/tilbageflytning og lokal stolthed. F.eks. som ved den kommende Verdensmåls- og entreprenørskabsuge for 6. klasser i Vildbjerg i uge 41, 2023.

⁵Svensden, Lasse Louis, 2023, Designing a Sustainable Business Model for a Renewable Energy Community in The Vildbjerg Green City Project - From a vision to a prototype, Department of Business Development and Technology Aarhus University

Anbefaling: Fortsat strategisk fokus på at udbygge relationer med lokale uddannelsesinstitutioner, samt fokus på hvordan studiesamarbejder kan bidrage til realisering af de potentialer klyngen arbejder med.

LOKAL SAMTALESTARTER

Vildbjerg Green City har opnået et kendskabsniveau, som enhver marketingsafdeling må misunde, idet navnet er bredt kendt blandt borgerne i Vildbjerg, og der bliver set med positivitet og interesse på projektet. Vi tolker den høje kendskabsgrad som et udtryk for, at projektet har sat gang i tanker og samtaler om bæredygtighed lokalt, som også foregår i dagligdagen - udover de faciliterede workshops.

Effekten af disse samtaler har vi kunnet mærkes ved møderne med borgerne i Vildbjerg, hvor vi ikke blot har fortsat snakken hvor vi slap, idet der er opstået nye ideer og tanker siden sidst. Ligeledes har forståelsen for bæredygtighed, tilgangen til projektet og de emner der er blevet taget op, udviklet sig fra gang til gang.

Det brede kendskab til projektet er blevet understøttet af en flot pressedækning i Herning Folkeblad, som har udvist stor interesse for projektet. Herning Folkeblad har bragt en række artikler om udviklingen i projektet, samt de afholdte arrangementer, som uden tvivl har øget kendskabet til projektet ikke blot i Vildbjerg men i hele Herning Kommune.⁶

Anbefaling: Gør det til en prioriteret indsats at indsamle og udkomme med gode historier, f.eks. en god historie én gang hver måned.

⁶ Links til artikler fra Herning Folkeblad findes i litteraturlisten.

OPBAKNING TIL LOKALE ENERGIANLÆG

I samme periode som opstarten af Vildbjerg Green City, har Herning Kommune påbegyndt arbejdet med at udvide den lokale produktion af vedvarende energi.

Det er bemærkelsesværdigt at der blandt de mange kommentarer fra naboer til projekterne kun kom 1 kommentar fra Vildbjerg. Denne var en samlet opbakning til projektet fra Vildbjerg Handelsforening, Borgerforening og Erhvervsforening.

Dialogerne på opstartsmøderne for Vildbjerg Green City, var præget af stor interesse for vedvarende energi og opstart af lokale energiprojekter. Derefter har Jysk Energi, som er udvikler på energiprojektet uden for Vildbjerg, deltaget ved flere møder i Vildbjerg Green City regi med henblik på at etablere en god dialog om projektet.

Selvom de to forløb ikke direkte er relateret, har dialogerne på møderne og den lokale samtale bundet de to sideløbende processer sammen, og det er vores indtryk at Vildbjerg Green City har bidraget til den positive og konstruktive tilgang til energiprojektet blandt borgere og virksomheder i Vildbjerg.

Tidslinje 2022

Vildbjerg Green City

28. marts
Bevillig til Vildbjerg
Green City godkendt

16. juni
Opstartsmøde for
virksomheder

8. september
Opstartsmøde
for borgere

12. oktober
Workshop
for borgere

Energiprojekter

6. Januar – 3. marts
Ansøgningsrunde for
energiprojekter

20. juni
Udvælgelse af 11 projekter til
videre arbejde, heraf en i
Vildbjerg

26. september
Informationsmøde for
borgerne

14. September – 24. oktober
Åbent for borgeres
indsendelse af
kommentarer

19. december
Udvælges 5 projekter til
planlægning.

**BÆREDYGTIG
HERNING**

IGANGSATTE PROJEKTER FRA BORGERSPORET

På baggrund af dialoger og ideer skabt i borgersporet under Vildbjerg Green City er der igangsat følgende projekter.

- Familievenligt Madfællesskab: Den første fælles madlavning og spising er planlagt til d. 24. april, i et initiativ hvor samvær, bæredygtighed og fællesskab er i fokus. Ideen blev præsenteret på workshop i januar, hvor den blev mødt med overvældende positiv opbakning, og initiativet er nu forankret i Vildbjerg Borgerforening.
- Bynær Skov: En arbejdsgruppe af lokale frivillige går videre med at etablere bynær skov, et emne der gennemgående har været stor interesse for.
- Gåfællesskaber: De eksisterende gåfællesskaber har opnået fornyet interesse og er blevet udvidet med mange nye medlemmer.
- EU Horizon projekt: Bæredygtig Herning har taget de gode ideer omkring grønne områder og styrkelse af lokale fællesskaber med i en ansøgning til et EU Horizon projekt med fokus på udvikling af bæredygtige lokalsamfund. Her er Vildbjerg indskrevet som et af 4 Living Labs i en international projektansøgning ledet af Fakultetet for Arkitektur på Universitet i Lissabon.

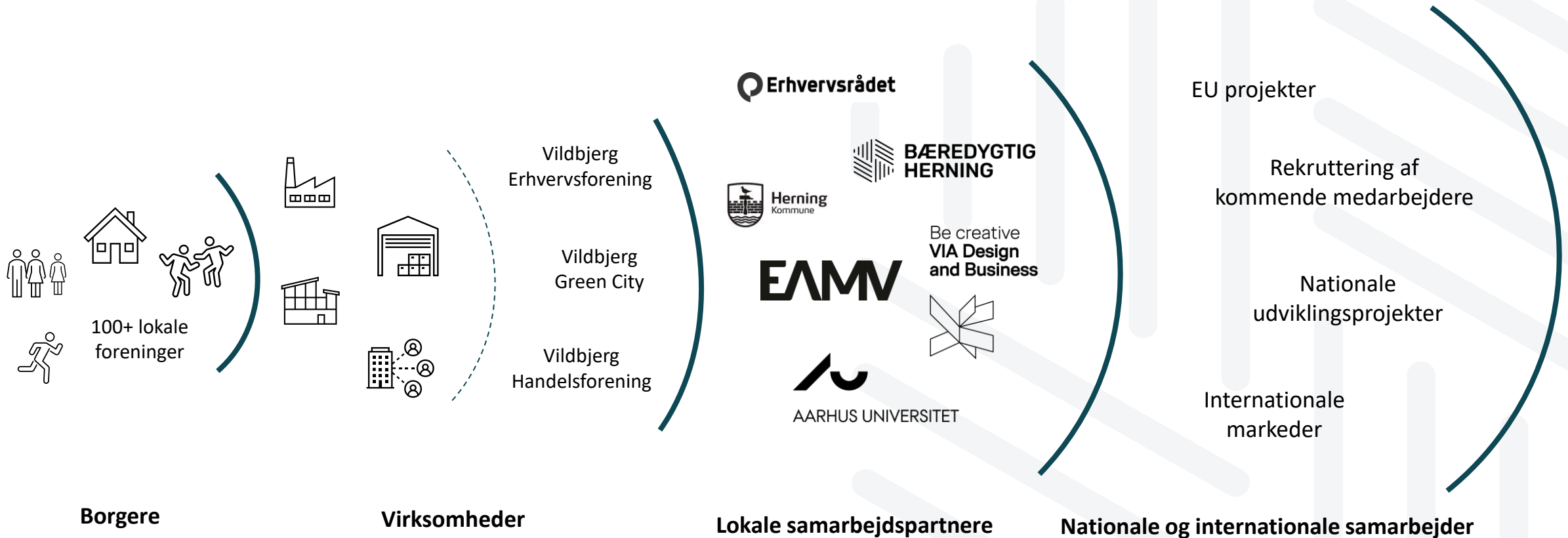

SAMARBEJDSRELATIONER

SAMARBEJDSRELATIONER OG ØKOSYSTEM

Figur 9, Samarbejdsrelationer og økosystem

SAMARBEJDSRELATIONER OG ØKOSYSTEMER

Som vist i figur 9 på foregående side, indgår virksomheder i et økosystem som består af forskellige niveauer af potentielle samarbejdspartnere og muligheder. Aktørerne i de forskellige sfærer har ofte deres stærkeste relationer til aktører i nabosfæren, og et klyngesamarbejde kan således bidrage til at bygge bro til lokale samarbejdspartnere og derfra til nationale og internationale samarbejder og muligheder. Dette ses bl.a. af følgende iagttagelser fra Cluster Excellence Denmark:

- Klynger spiller en væsentlig rolle i forskellige økosystemer, og har ofte mange samarbejdsrelationer til eksterne videnpartnere, offentlige aktører m.m.
- Klyngesamarbejde kan gøre det nemmere for SMV'er at få adgang til viden, kompetencer, samarbejdspartnere og internationale markeder.
- Klynger udgør ofte et centralt mødested i erhvervsfremmesystemet, og kan ofte hjælpe virksomhederne rundt i de mange tilbud og muligheder.⁷

Anbefaling: At udviklingen af klyngesamarbejdet i Vildbjerg, udover fokus på internt samarbejde, sideløbende har et strategisk fokus på samarbejder med andre videns- og innovationsaktører i Herning, samt de muligheder sådanne samarbejder giver adgang til.

⁷Cluster Excellence Denmark, maj 2018, Samarbejds- og organisationsmodeller for klynger og innovationsnetværk, https://issuu.com/clusterexcellencedenmark/docs/samarbejds-_og_organisationsmodelle

VIDEN OM UDVIKLING AF EN KLYNGE

- Modning/udvikling af en klynge kan ske via en ekstern facilitator eller en klyngeorganisation. For udviklingen af industrisymbioser spiller en symbiosefacilitator ofte en central rolle.
- Mindre, lokale klynger starter ofte med en tovholder, for senere at etablere et klyngesekretariat eller -organisation. Klyngeorganisationer er central for den fortsatte udvikling af klyngen og virksomhedernes udbytte af samarbejdet.
 - Det er vigtigt at skabe en klyngeorganisation med en klar governance og ledelsesstruktur.
 - De services som klyngeorganisationen udbyder bør være efterspørgselsdrevne.
- Finansiering af facilitator eller udvikling af klyngeorganisation kan komme fra EU projekter, nationale puljer til udvikling af klynger eller regionale udviklingsmidler.
 - Der er gode muligheder for samarbejde med lokale eller regionale myndigheder, da symbioser/klynger er fremtiden erhvervsudvikling, egnsudvikling og bidrager til lokal jobskabelse.
- Ting tager tid: Effekt og udbytte af klyngesamarbejder vokser over tid, ligesom virksomhedernes individuelle udbytte er størst for virksomheder der har deltaget i en årrække.
- At arbejde med en klynge handler om at tage udgangspunkt i det, der er. Det være sig en styrkeposition f. eks teknologisk, videnskæssigt eller geografisk.
- Deltagelse i klyngesamarbejde leder for mange virksomheder direkte til:
 - Udvikling af nye produkter, ydelser eller processer
 - Udvikling af nye kompetencer og værktøjer som markant forbedrer innovationsevnen
 - Udvikling af nye ideer, som senere kan blive omsat til nye produkter, ydelser eller processer.⁸

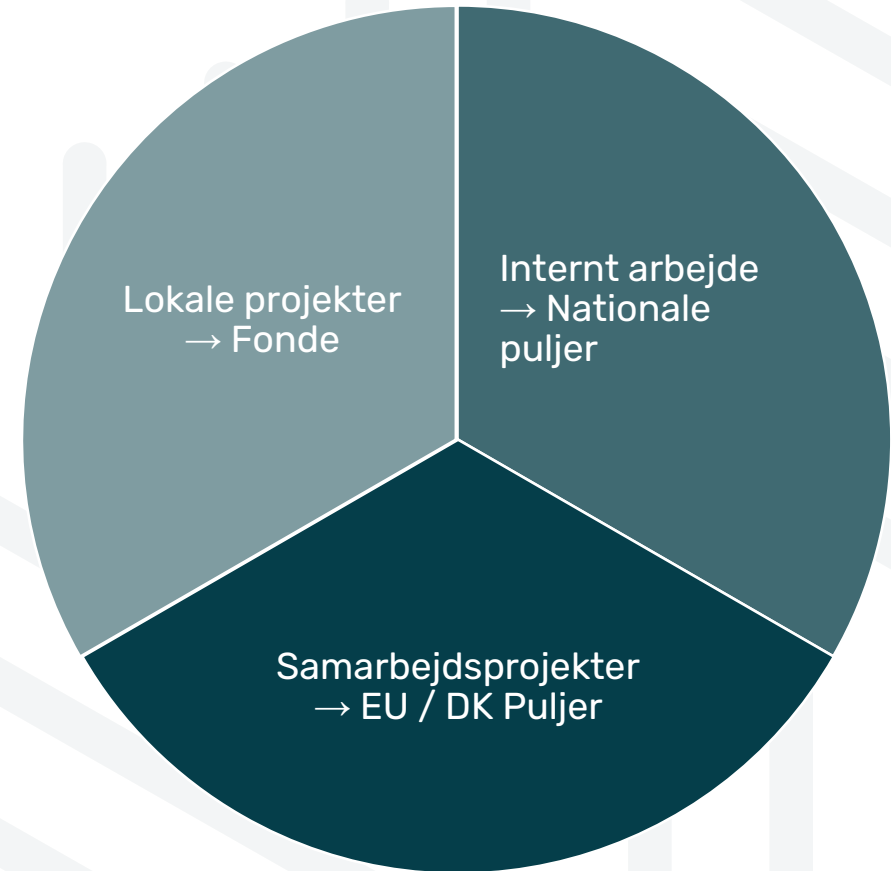
⁸Viden kombineret fra Cluster Excellence Denmark samt ATV, se litteraturliste for links til udgivelserne.

FUNDING

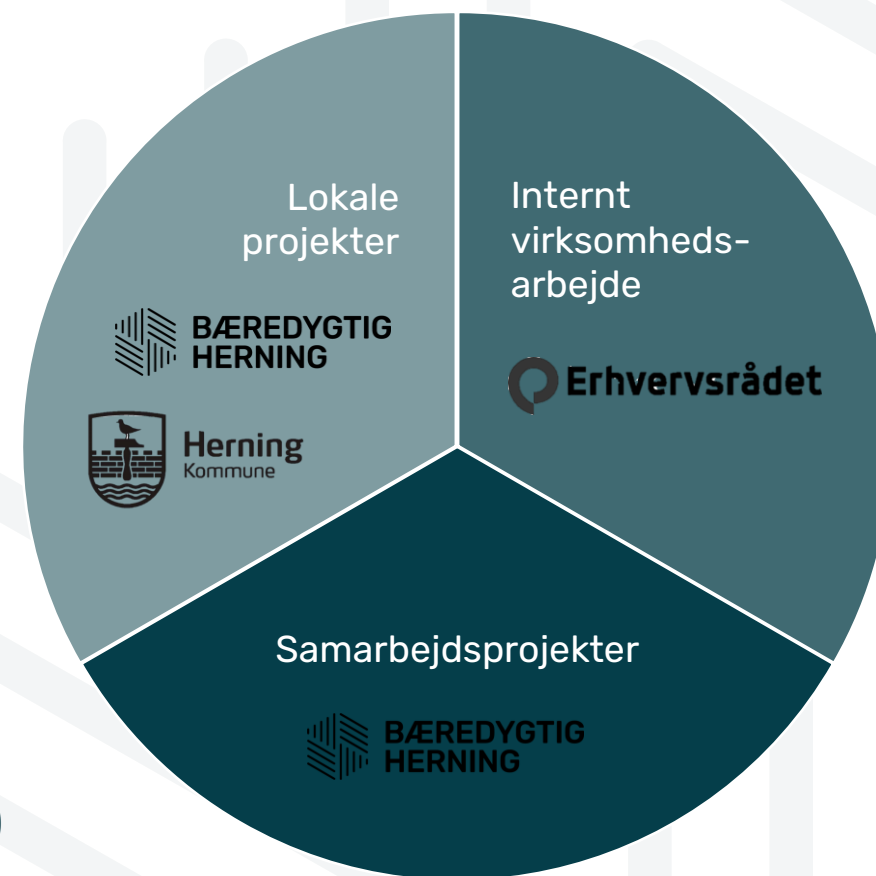
OVERORDNEDE FUNDINGMULIGHEDER

- Internt arbejde
 - Indsatser i den enkelte virksomheds arbejde med bæredygtighed kan i flere tilfælde opnå støtte fra **nationale puljer** og igangværende projekter.
 - Støtte kan være direkte finansielt tilskud eller viden f.eks. i form af gratis kurser eller vejledning.
- Lokale projekter for borgere og medarbejdere
 - Lokale projekter med almennyttige formål, og særligt inden for bæredygtighed, kan opnå støtte fra en række danske fonde.
 - Støtte kan være i form af donationer til specifikke projekter eller længerevarende partnerskaber.
- Større projekter med mange samarbejdspartnere
 - Til større udviklingsprojekter kan der opnås støtte fra en række EU puljer og nationale puljer. Sådanne projekter vil involvere samarbejde internt i Vildbjerg, samt involvering af eksterne samarbejdspartnere.
 - Mulighed for tilskud til investeringer, tilknytning af videnspersoner, adgang til ekstern viden m.m.

SAMARBEJDSRELATIONER I FORHOLD TIL FUNDING

- Internt arbejde
 - **Lokal partner → Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande**
 - Energoptimeringer → Erhvervspuljen
 - Overblik over CO2 aftryk → Klimaklar Produktionsvirksomhed
- Lokale projekter for borgere og medarbejdere
 - **Lokal partner → Bæredygtig Herning, Herning Kommune**
 - Nordeafonden, Liv i det lokale puljen
 - Verdo foreningspulje
- Større projekter med mange samarbejdspartnere
 - **Lokal partner → Bæredygtig Herning**
 - EU HORIZON forsknings- og udviklingsprojekter
 - EU LIFE miljøprogram med fokus på implementering
 - Det Energiteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP)
 - Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (MUDP)

FINANSIERINGSMODELLER HOS EKSISTERENDE KLYNGER

Et notat fra Cluster Excellence Denmark viser at de eksisterende klyngesamarbejder i Danmark finansierer deres aktiviteter og udvikling ved en kombination af indkomststrømme:

- Statslig finansiering bl.a. innovationsnetværksordningen, forskningsfonde, innovationsfonden
- Finansiering fra kommuner og regioner til lokal erhvervsudvikling
- Kontant betaling fra virksomheder i form af medlemskaber, samt timer brugt som medfinansiering
- Kontant betaling fra videninstitutioner
- Hjemtagning af midler fra EU puljer⁹

Anbefaling: Arbejd strategisk og projektorienteret med indsatserne, da det giver mulighed for at tiltrække funding og samarbejdspartnere.

⁹Cluster Excellence Denmark, maj 2018, Samarbejds- og organisationsmodeller for klynger og innovationsnetværk, https://issuu.com/clusterexcellencedenmark/docs/samarbejds-_og_organisationsmodelle

**BÆREDYGTIG
HERNING**

ANBEFALINGER

**BÆREDYGTIG
HERNING**

ORGANISERING OG STRUKTUR

Selvforsynende
med grøn
energi

Stærk brand og
lokal stolthed

Symbiose –
Vildbjerg udnytter
alle synergieffekter
ved geografisk
nærhed

Det gode
hverdagsliv for
beboere og
medarbejder

Klynge-samarbejde

**BÆREDYGTIG
HERNING**

ANBEFALINGER – OVERORDNET OG TIL KLYNGESAMARBEJDE

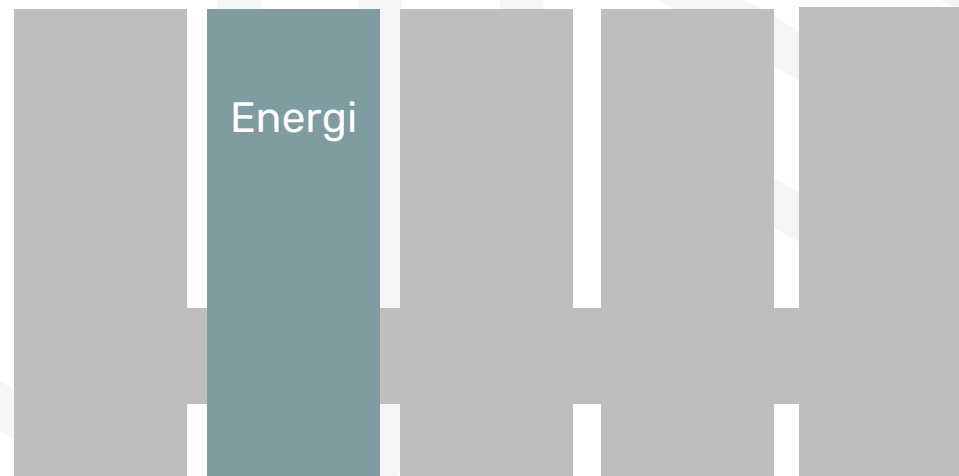
- ✘ Det eksisterende klyngesamarbejde og fællesskab udbygges og styrkes, således at organisering sikres med en lokal forankring i Vildbjerg, som løbende arbejder med igangsættelser og facilitering af aktiviteterne lokalt samt sideløbende har et strategisk fokus på samarbejder med andre videns- og innovationsaktører i Herning.
- ✘ Modning og udvikling af klyngen prioriteres, da gevinsterne afhænger af de investerede ressourcer.
- ✘ Arbejd strategisk og projektorienteret med indsatserne, da det giver mulighed for at tiltrække funding og samarbejdspartnere.
- ✘ Fortsat strategisk fokus på at udbygge relationer med lokale uddannelsesinstitutioner, samt fokus på hvordan studiesamarbejder kan bidrage til realisering af de potentialer klyngen arbejder mod.

ANBEFALINGER – SELVFORSYNENDE MED GRØN ENERGI

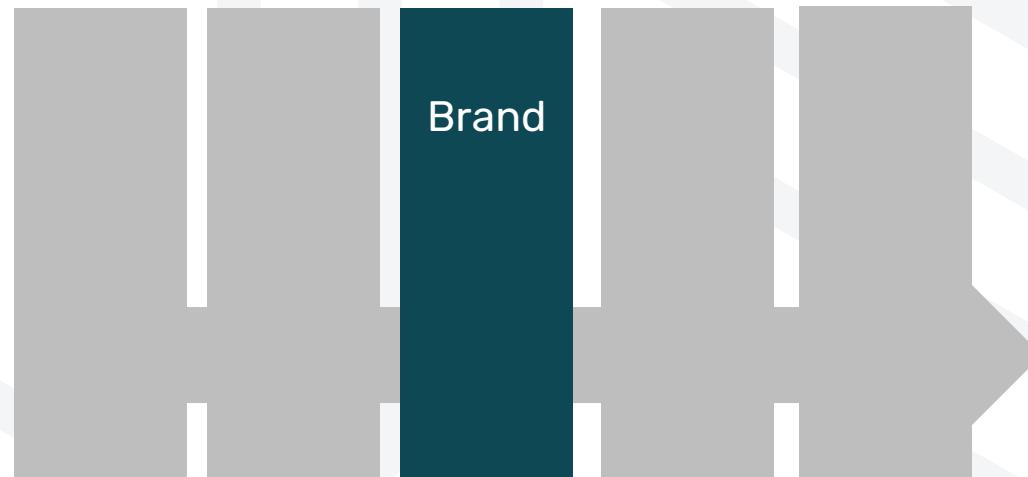
Energiområdet var katalysatoren for projektet, og selvom området har fået følgeskab af en række ligeså relevante emner, er der fortsat et stort potentiale i at arbejde mod at gøre Vildbjerg selvforsynende med vedvarende energi jf. følgende anbefalinger:

- ✘ At virksomhederne individuelt arbejder med energioptimering, herunder egen elproduktion, energibesparelser og fleksibelt elforbrug.
- ✘ At fællesskabet arbejder på udbygning af fjernvarme i industrikvarteret til udfasning af naturgas
- ✘ At fase 1 af et P2X projekt er at få kørt brint ind med lastbiler - til virksomheder eller tankstation for brintlastbiler. Sådan en testfase bør være fokus for videre arbejde med P2X.

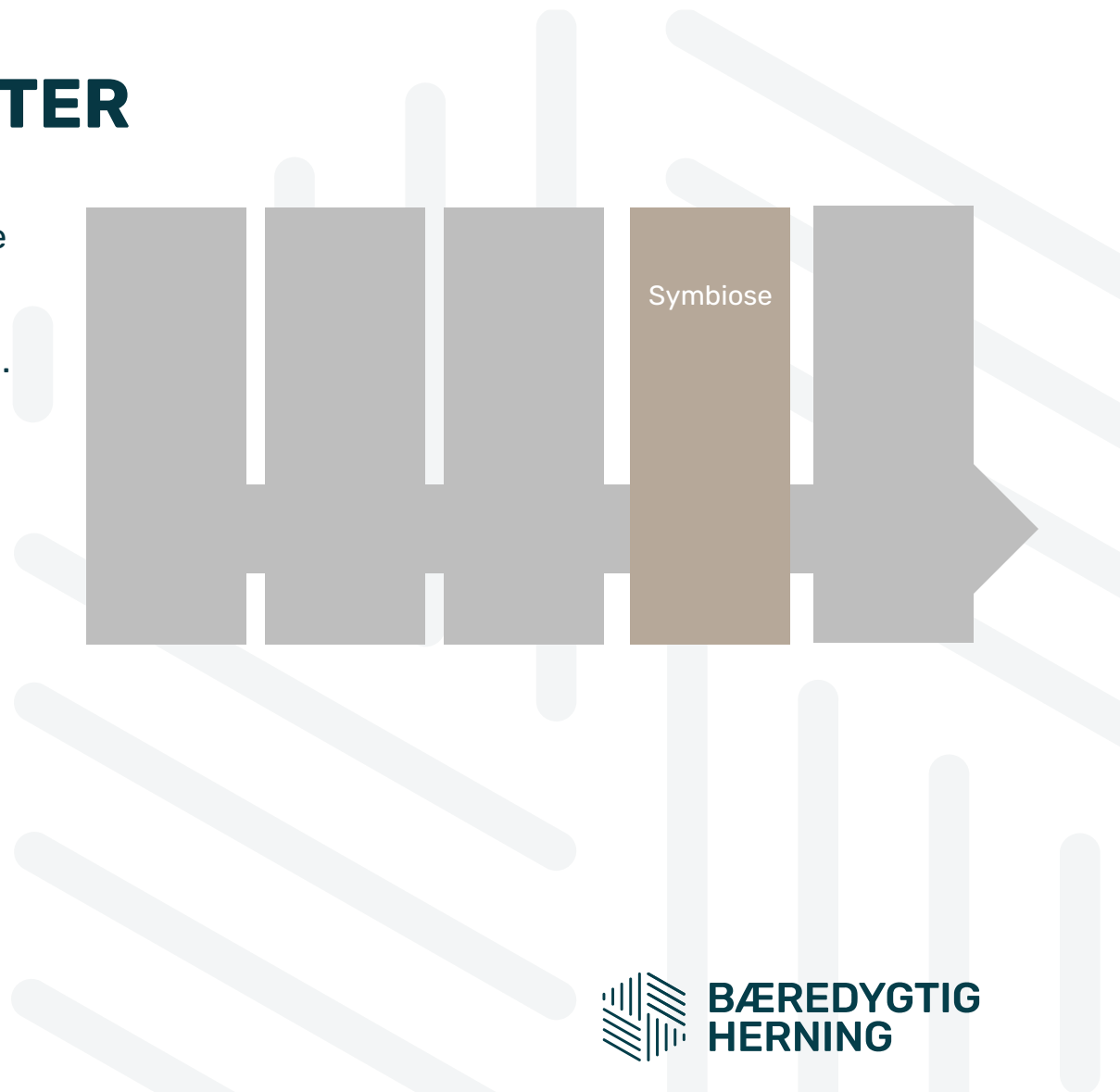
ANBEFALINGER – STÆRK BRAND TIL LOKAL STOLTHED

- ✘ Styrk det lokale samarbejde og kendskabsgrad, virksomhederne i mellem med henblik på at afklare den fælles overordnede fortælling og vision.
- ✘ I udviklingen af den fælles fortælling fokuseres på at identificere klyngens styrker, kompetencer og fokus.
- ✘ Den fælles fortælling skal sikres bred lokal opbakning blandt borgere, virksomheder, foreninger, butikker m.m.
- ✘ Gør det til en prioriteret indsats at indsamle og udkomme med gode historier, f.eks. en god historie én gang hver måned.

ANBEFALINGER – SYMBIOSE OG UDNYTTELSE AF SYNERGIEFFEKTER

- Særskilt strategisk fokus på etablering af en industrisymbiose der udnytter synergieffekter ved geografisk nærhed.
- Start med få deltagere og fokusér først på én ressourcestrøm. Når den er etableret udbygges med flere strømme samt flere deltagere.
- Indtænk muligheden for at søge projektmidler til inddragelse af en ekstern symbiosefacilitator
- Etablér tæt samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner og med fokus på, hvordan studiesamarbejder kan bidrage til realisering af synergieffekter.

ANBEFALINGER – DEN GODE HVERDAG FOR BORGERE OG MEDARBEJDERE

Prioriter borgersamarbejde og borgeraktiviteter for at sikre lokal opbakning, fastholdelse og tiltrækning af borgere og medarbejdere.

Arbejdet med realisering af "den gode hverdag" indeholder to fokusområder, hhv. etablering af grønne, rekreative områder og styrkelse af lokale fællesskaber med fokus på bæredygtighed.

**BÆREDYGTIG
HERNING**

LITTERATURLISTE OG LINKSAMLING

Rapporter og notater

ATV – Akademiet for de Tekniske Videnskaber 2022, INDUSTRIELLE SYMBIOSER - Effekt, facilitering og forretningsmodeller, Udgave 1, 15. december 2022, ISBN: 87-7836-116-8,

<https://atv.dk/udgivelser-viden/industrielle-symbioser-effekt-facilitering-forretningsmodeller>

Cluster Excellence Denmark, maj 2018, Samarbejds- og organisationsmodeller for klynger og innovationsnetværk, side 21,

https://issuu.com/clusterexcellencedenmark/docs/samarbejds-_og_organisationsmodelle

Specialeprojekt

Svensden, Lasse Louis, 2023, Designing a Sustainable Business Model for a Renewable Energy Community in The Vildbjerg Green City Project - From a vision to a prototype, Department of Business Development and Technology Aarhus University

Mødereferater

Referat fra udvalgsmøde i Herning Kommunes Økonomi-, Erhvervs- og Uddannelsesudvalg, Mandag den 28. marts 2022, punkt 110 Masterplan Vildbjerg Green City, <https://www.herning.dk/politik/dagsordener-og-referater/dagsordener-og-referater-politiske-udvalg/?agendaid=2715>

Artikler fra Herning Folkeblad

Vildbjerg vil være grønnere: Laver nyt fælles projekt, 6. april 2022

<https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/84a63d77-a4a8-4bf6-8bbc-df1e0d0cf7db/>

Ambitiøst grønt projekt skudt i gang: Borgerne er vigtige for Vildbjerg Green City, 17. juni 2022

<https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/4020681d-0a48-407f-af6a-32e51a0dbe71/>

Borgermøde i Vildbjerg om bæredygtighed: - Verden har det lidt varmt, 9. september 2022

<https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/97d11926-9183-4450-9681-be8718347a69/>

Borgerworkshop skal gøre Vildbjerg grønnere: Vi er nødt til at stå sammen, 11. oktober 2022

<https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/b4b22153-a6dd-43dd-a40f-dfd0e1a29354/>

Vildbjerg-projekt kan komme op på EU-plan: Fedt vi kan være med i det store spil, 28. december 2022

<https://www.herningfolkeblad.dk/artikel/e51b227d-56b5-46df-9640-d0e45be39273/>

Bæredygtig Herning

Gl. Skolevej 1, 2. sal

7400 Herning

info@baeredygtigherning.dk

+45 3939 1630

